

Pauruusoono aa nnaagiai yanaa aavaa Timotiinnani reeravai

Pauruusoono aa nnaagiai yanaa aavaa kava Timotiinnani roo tinni yoketaa vooyauvai inna kiasa mmimo ivaugiataama safuuma iikiaiveeraivaara innani reeravai. Pauruuso Timotiinna kooyaa kiasa mmimo too ivo mmannammanna yaagueeqama kioo mmoori yoketaivaa iikiaiveeraivaara Pauruuso yamayamaa kuaiyauvaa innani fafaara reeravai. Ivo roo yamayamaa kuaiyauvaa Timotiinna tino too ivo mmannammanna Yisuu Kirisiinna mmayaaya yoketaivaa sirigama kioo iikiaiveeraivaara tiravai. Timotiiva yaagueeqama kioo ari vitaira mmooriivaa puaisa utuoo mmayaaya yoketaivaa gioonna kiaapuuya kiasa mmioo Nnaaruaa Kua Kiaa Yeena Rau Kioo kuaivaatama iya kiasa mmioo yoketaa vitairavai variaiveeraivaara Pauruuso yamayamaa kuaivaa innani fafaara reeravaivee.

¹ Na Pauruusoono aa yanaa aavaa aini fafaarakiaunoo. Anutuugoono ari yaata utiivaugiataama ni mmataama kiaikiai na Yisuu Kirisiinna kuaivaa varee nuaira aposoroo vaidivai variauvai. Yisuu Kirisiiva tiiki variivaara ta tupatupaa variraivaa varaara kuaivaa vaa nnaaru Anutuugo kua kiasa teerama kioovaa kiasa kookieenaraivaara ni mmataama kieeravai.

² Ni maapu Timotii-o, na aiyara mmuduuya ru-auvaara aini aa yanaa aavaa fafaarakiaunoo.

Ti Napoova Anutuuqoota ti Udaanga Yisuu Kirisiivaatama kati aiyara yoketaama yaata utida aiyara boo tida ngiari ausa nuufaivaitana i mmida nnaasu variateeraivaara na yaata utuaunoo.

Pauruuso Timotiinnara yamaa kua kiaa kioo

innara yoketaavee tiravai

³ Ni daato nnaakukiaiya Anutuuqaa mmooriivaa safuuma uuneema neeta itaama nnaasu iiki-aunoo. Na yaata utuauko hama nini yaata utiraivo na koonnakaannama varira aataruuvaara ni giaa ni mii voovootainoo. Na kati yoketaama variee Anutuuqaa mmooriivaa varaunoo. Na yaaku vareera suaivaki na makemakee aiyara yaata utuee Anutuuqaata aiyara yoketaavee ki-aunoo.

⁴ A niyara ratoonnaivaara na yaata utuee siri-gairaiivo ni suvuakuaiveeraivaara na heenaivaata ikiannaivaatama i taanaree kiaa iikiaunoo.

⁵ A Yisuunnara kutaavaivee kiaa kiee hama mmanna kuasiivoono koroovaara na homo rikiee vakiaunoo. Tauraa i taatova Rogisoovaata i kaano Yunikiivaatama Yisuunnara mmuaakaraama kutaavaivee tuuvaara na homo rikiee vakiaunoo. A ivaitana roosiima kutaavaivee kiannaivaara vaa na tee rikiauvai.

⁶ Ivaara na kava i kiaa i mmiaunoo. Na ni yaaku-uvaitana aiyaa yapa kiaa suaivaki Anutuuqo kati i mmuu yaagueeqaivaa varee mmannammanna mmooriivaa iikiane.

⁷ Anutuuqo ti mmuu Mmannasa Yoketaivoono ti tasipaiki ai ta hama aatuurama kiada Anutuuqaa mmooriivaa yaagueeqama iikiaunnavai. Anutuuqaa Mmannasaivoono yaagueeqaivaata mmuduuya riraivaatama

titiyara tuqinnama haitatuura aataruuvaatama ti mmikio ti suvuaivai. Ivaara Anutuugo i mmuu yaagueeqaivaa varee mmannammanna mmooriivaa iikiane.

⁸ Itaama vainai ti Udaanga Yisuu Kirisiinnara kua kiaa kookieenee kiaa sa mmamma maisakiane. Innara na oovi nnauvaki variauvaara sa niyara mmamma maisakiane. Anutuugo ari yaagueeqaivaa i mminai tee a mmayaaya yoketaivaa kiaa kookieenai mmamma mmuaararavaa i mmiaaravara sa yaata utuane.

⁹ Hama ta titi mmooriivaa iikiaannaivaudiri Anutuugo ari gioonna kiaapu yoketaa tuanaaya variaaravara ti maavee tioo ti vitoo yoketaivau ti yapeeravai. Hameetavee. Anutuugo ariinoo tiyara kati inna iikiataivaa iinno tiyara yoke-taama yaata utuuvara ivo ti vitoo yoketaivau ti yapeeravai. Tauraa hama ngiau mmata uu suaivaki Anutuugo kati tiyara yoketaama yaata utuoo Yisuu Kirisiiva tiyara iinaravara ivo teerairavai.

¹⁰ Anna makee Anutuugo tiyara teeraira aataruuvo kooyaa vainoo. Vaa Yisuu Kirisiiva ti vitoo yoketaivau yapaanaravoono kooyaa tiiravai. Ta yapooma putu taikaara aataruuvaa vaa Yisuu Kirisiivaano yaatarooduu taikeravai. Ivo mmayaaya yoketaivo kooyaa vaivaudiri tupatupaa varira aataruuvaa kooyaa ti vitairavai.

¹¹ Na mmayaaya yoketaivaa varee nuaina gioonna kiaapuuya kiaa mmiee kiaa kookieena vitaakiaiveeravara Anutuugo ni mmataama kieeravai.

¹² Ivaara aa na oovi nnau aavaki variee

mmuaararaivaa varaunoo. Hama na ivaara mmamma maisakiaunoo. Na innara kutaavaivee tira vaidiivaa vaa na tauvaara hama ni mmamma maisainoo. Ivo ni muu kua mmoori aataruuvaa ivo aikiooma haitatuunaraivaara vaa na tee rikiauvai. Ivo haitatuunono Anutuuoqo gioonna kiaapuuya yaparaira suaivo nnino mmannammanna haitatuunaravai. Ivaara na yaagueeqama kiaunoo: Fai ivo iinaravaivee, kiau vai.

¹³ Kua kutaivaa na i kiaa i mmuuvaa puaisa utuee a ivaudiri iikianeera na i kiaa i mmuuvaa iikiane. Yisuu Kirisiiva tiiki variivaara ta innara kutaavaivee tiraivaata innara mmuduuya riraivaatama a mmannammanna iikiane.

¹⁴ Mmannasa Yoketaivo ti aakiaiyauvaki variivoono yaagueeqaivaa i mminai kua kutaivaa Anutuuoqo i kiaa i mmiivaa puaisa utuane.

¹⁵ Vaa a rikiaannavai. Mmuakiaa gioonna kiaapuuya Asiaa mmataivau varuuya ni ooqoo tiravai. Iyakidiri vaidiivaitana nnutuuvaitana Pikeereya Heremokiniyaatama niyara ooqoo tiravai.

¹⁶ Kii Udaanga Anutuuoqo Onesiporoonna seenaiyara boo kiaivee. Onesiporoova kaayauneetu numa niita yamaa kua yamaa kua tuuvaara na itaa kua kiaunoo. Na oovi nnauvaki variaivaara ivo hama mmamma maisairavai.

¹⁷ Hama mmamma maisairama kioo ivo yoosinna Roomaivaki ngioo niyara mmannammanna buainnonno ni teeravai.

¹⁸ Ivo mmuakiaa mmooriiyauvaa niyara Epesi-isaivaki uuvaa vaa a rikiaannavai. Ivo mmuakiaa mmoori uuvaara na kiaunoo: Udaanga Anutuuoqo gioonna kiaapuuya yaparaira suaivaki in-

nara boo kiaivee. Na itaa kua kiaunoo.

2

A Yisuu Kirisiinna rapira vaidi yaagueeqakua varianee

¹ Ni maapu-o, Yisuu Kirisiiva tiiki variivaara Anutuuqo kati tiyara yoketaama yaata utivai. Ivo itaama kati aiyara yoketaama yaata utiivau-giataama yaagueeqama varianee.

² Na kaayau gionna kiaapuuya avuuyauvunu kiaa mmiaa kuaivaa a rikioovaa varee vaidi vooya a teenai hama pikieeraida yaagueeqama variaya kiaa mminai iyaata ari vo gionna kiaapuuya kiaa mmida vitaakiatee.

³ Rapira ngiaammuauya ngiari kieetaivaa avaiavaa rikiada rapiraivaara yaagueeqaida mmuaararavaa varadaata yaagueeqama mmannammanna iikiaivaa roosiima eenoo Yisuu Kirisiinna mmooriivaa yaagueeqama iikiane.

⁴ Rapira vaidiivo rapiraivaki vioo hama hani-gia tauraa varioo ari ii mmooriivaara yaata utivai. Ari kieetaivo rapiraivaara inna mmataama kioovoono innara yoketaavee tinaraivaara ivo hama hanigia tauraa varioo ari ii mmooriivaara yaata utivai.

⁵ Vaidiyya seenada ngiari yaatara ngiari yaataraivaara ngiari kieetaivo iya kiaa mmii aataruuyauvaa rikiada safuuma ii voovoono seeneeravaa yaatara kioo irisaivaa varaanaravai. Fai hama ivo ari kieetaivo tii kuaiyauvunugiataama iinno fai hama irisaivaa varaanaravai.

⁶ Vaidi yeenna mmooriivaa varaivoono yaagueeqama mmooriivaa iinono kaanaivo vaino ivo vaa yaagueeqama mmoori varaivaara fai tauraa kaanaivaa nnaanaravai.

⁷ Na itaa kua kiauyauvaara yaata utuane. Udaanga Yisuuva i tasipanai a mmuakiaa kuayauvai oyaiyauvaa arinaima rikiaanaraivaara na itaa kua kiauyauvaara yaata utuane.

⁸ Yisuu Kirisiinnara yaata utuane. Ivo Davuitinna oyaivakidiri diitoo hara kioo varioo putuduu Anutuugo tuduu rikioo putuuvakidiri diiteeravai. Ii kua ivo mmayaaya yoketaavai vaivaa na make-makee gioonna kiaapuuya kiaa mmiauvai.

⁹ Na mmayaaya yoketaivaa iya kiaa mmiauvaara na mmamma mmuaararavaa varauvai. Vaidiivo kaayau mmoori maisaiyauvaa iiraivaa roosiima vaidiia yeenaivaadiri ni ranaa rau varada oovi nnauvaki ni yapa kiaani na mmamma mmuaararavaa varaunoo. Vaidiia vaidiivaa yeenaivaadiri rairayaama hama iya yopeema Anutuugaa kuaivaa atau ruaavai.

¹⁰ Ivaara na Anutuugo ariiniee kiaa mmataama kioo gioonna kiaapuuyaroo tiee hama mmuaararai mmooriivaara yaata utiraina kati varee varieennaatina mmannammanna yaagueeqama mmoori varaunoo. Anutuugo ariiniee kiaa mmataama kioo gioonna kiaapuuyaata fai Yisuu Kirisiiva iyaatama vitoo yoketaivau yapoo tupatupaa yoketaa ari vookaraama variraivaa iya mminaraivaara na mmuaararavaa vareennaata yaagueeqama mmoori varaunoo.

¹¹ Aa na tinara kua aavo inna Yisuu Kirisiinnara

tii kuaivo inna kutaa kuavai vainoo.

Mo fai ivo tiiki varino
ti mmamma eenanaivo vaidi putiraiya roosi-
ima putinai

fai ta yapooma inna tasipama variaaravai.

¹² Mo fai ta mmamma mmuaararavaa
varadaata yaagueeqama varida
fai inna tasipama gionna kiaapuuyara di-
aaravai.

Mo fai ta innara kiaara:
Hama ta taunnavaivee, tikio
fai yapooma ivo tiiyara tinara:
Hama na ngii tauyavee, tinaravai.

¹³ Mo fai ta innara kua kutaavaivee tiraivaa
pikikio
fai ivo na safuuma iinaravee tiivaa fai kutaa
iinaravee.

Ivo hama yopeema hanigioo
unnakua kiaa kioo ari voovaugiataama
varinaraivaara fai kutaa iinaravaivee.

Ii kua ivo itaa kua tiivai.

*Mmoori yoketaivaa iino fai Anutuuqo iyara
yoketaavaivee tinaravai*

¹⁴ Ii na kiau kua iyauvaa mmannammanna
gionna kiaapuuya kiaa mmianee. Kuaiyau-
vaara iya yaagueeqama tida buaaru kiarain-
noo kiaa yaagueeqama Anutuuqaa avuuvau iya
ooqoo kianee. Iya kuaiyauvaara buaaru kiaavovo
hama ivaara yoketairavootainoo. Gionna ki-
aapu vooya iya itaama buaaru kiaivaa rikiaiya
ivaara iya pirisaikiai Anutuuqaa kuaivaa piki-
aavai.

¹⁵ Vaidi voovoono ari mmooriivaa varaikio
hama ivaara inna mmamma maisaivaa roosiima

Anutuuqaa mmooriivaa iikiane. Inna kua kutaivaa safuuma gioonna kiaapuuya kiasa mmiane. Ivo aiyara yoketaavee tinaraivaara inna avuvau mmannammanna yaagueeqama mmooriivaa iikiane.

¹⁶ Gioonna kiaapuuya hama Anutuuqaara kua tiraida inna kuaivaara kumimakaida sabi kumina kuaiyauvaa ngiari kiasa mmi ngiari kiasa mmiira aataruuyauvaa sa eeta iikiane. Iya itaa kua kiasa aataruuvonookiai Anutuuqaa aataruuvaa pikiara iikiaavai.

¹⁷ Iya kua tiraivo uudaivo vaidiivaa yuku yaakuuvau havurirayaama tauraa kiisavai vainno nnaagiai pinaavai vaivai. Iyakidiri vaidiivaitana itaa kua tuuvaitana nnutuuvaitana Huminaiya Pireteeyavee.

¹⁸ Ivaitana vaa kua kutaivaa pikiada unnakuavaa kiasano: Gioonna kiaapuuya putida fai hama kava diitaaravai. Ii aataru ivo vaa taikaivaivee, kiaavai. Gioonna kiaapu vooya vaa Yisuunnara kutaavaivee tiraiya ii kua ivaa rikiada taara yaata utida Anutuuqaa kuaivaa pikiara iikiaavai.

¹⁹ Anutuuqaa kua aataruuvo nnau kuabaivaa roosiima yaagueeqama dinai hama vaidiia yopeema utu korokorookiaaravai. Ivau yaagueeqa kua voovai vainno tinoo: Udaangaivo arinaima ari gioonna kiaapu tuanaiya taivaivee, tikio vo kua voovai vainno tinoo: Ngia gioonna kiaapuuya ngiingiiyara kiasano: Ta Udaanga Yisuu Kirisiinna gioonna kiaapuyavee, kiaiya maisama iikiasa aataruuyauvaa pikiatee, tiivai.

²⁰ Vaidi voovai nnau pinaa yoketaivaki

kaayau yeenna yapeera yanaa ari vookara ari vookaraiyauvo vainoo. Vooyauvai vaidiiya sikau mmannaammannaiyauvaadiri iima kiooyauvo vainoo. Vooyauvai yatariiyauvaadiri iima kiooyauvoota vooyauvai mmata nnagiayauvaadiri iima kiooyauvootama vainoo. Vooyauvai yoketaiyauvunudiri nakaaraivo ari seenaiya tasipama vo suai vo suai yeennaiyauvaa nnaivai. Vooyauvunudiri makemakee ari nnaivai.

²¹ Vaa ausa hanigieera gioonna kiaapu voovoono ii nnaagiai yanaa maisa iyauvaa roosiima varivai. Mo fai ivo maisa aataruuvaa pikioo yoketaama varino too nnau nakaaraivo yanaa yoketaiyauvaa hama tupatupaa iyauvunu yapa nnaiyauvaa varoo yapaineema fai Anutuugo yoketaa ari vookarai mmooriivaa inna mmimo aikiooma iinno yoketaa mmooriivaa iinaraivaara teerainno varinaravai.

²² Karaasa vaidiivaanikaraama koonnama iira aataruuvaa i iikiatainai sa iikianee. Pikiaanee. Safuuma variraivaata Yisuunnara mmannammanna kutaavaivee tiraivaatama mmuduuya riraivaata ausa nuufaivaatama varaanaraivaara yaata utuee iikianee. Gioonna kiaapu vaa ngiari aakiaiayauvo yamaama vaiya Udaanga Yisuu Kirisiinnara yaaku varada kiaanoo: Ti tasipama varianee, kiaiya tasipama itaama iikianee.

²³ Vaidiia kumimakaida sabi kumina kuaiyauvaa ngiari kiaa mmi ngiari kiaa mmiida variaa suaivaki sa iya tasipama ivaara kua tiee varianee. Vaa a taannavai. Iya itaa kua tidada buaaru kiaavai.

²⁴ Udaanga Yisuu Kirisiinna mmoori vareera vaidiivo sa buaaru tioo rapuaivee. Ivo mmuakiaa gioonna kiaapuuya tasipama mmoori yoketaivaa iinno kua mmayaayaivaa yoketaama iya kiaa mmioo tirooma kioo vitaakiaivee.

²⁵ Iya inna kuaivaara tomedama kua tiraiya tasipama yoketayoketaa kuaiyauvaa tirooma iyaata kua tioo safuuma kiaivee. Fai ivo itaino Anutuugo iya iinai iya ausa hanigiada kua kutaivaa rikiaaranee? Vara hama rikiaaranee? Hama teeta rikiaunnao.

²⁶ Vaa Sataango iya utikiai iya ivo yaata utiivau-giataama kuaavai. Fai iya kua kutaivaa rikiada tuqinnama ngiari yaataiyauvaa utida Sataango kobeavaa roosiima iya utiivakidiri rayubu kiada kuaaravai.

3

Nnaagiai suaivaki mmuaararaiivo tiisi nninaravai

¹ Aa kua aavaara yaata utuee arinaima rikiaanee. Fai nnaagiai suaivaki kaayau mmuaararaiivo tiisi nninaravai.

² Fai gioonna kiaapuuya ngiarriyara nnaasu yaata utida sikauyauvaara mmuduuya rida ngiarriyara mannaka tida ngiarriyara ta yoketaayavee kiaaravai. Iya gioonna kiaapu vooyara kua mai-saiyauvaa tida ngiari kaano kooya avaiyauvaa hatokada vaidiia mminnaiyauvaa iya mmiaani hama iyara kua yoketaivaa tida hama Anutu-uqaara yaata utuaaravai.

³ Iya hama ngiari seenaiya ausa mmuduuya mmida hama gioonna kiaapuuyara iya ausaiyauvo nuufaikiai homo nnannateda

varida iyayaadiri koonnama yaata utida iyara unnakua tida hama ngiari iikiataivaara tuqinnama haitatuuma kiada gioonna kiaapuuya ruputida avaikaraiya varida hama mmoori yoketaiyauvaara mmuduuya ruaaravai.

⁴ Iya ngiari seenaiya ngiari nnammutuaiya vitaida akiairaama maisa mmooriivaa iikio iya mannakaivo ngiau aapu vinai iya iikiataira aataruuvaara nnaasu mmuduuya rida hama Anutuugaara mmuduuya ruaaravai.

⁵ Iya gioonna kiaapuuya avuuyauvunu kiaara: Vaa ta Anutuugaa aataruuvaa iikiaunnayavee, kiaa kiada haumaki maisa mmooriivaa mmannammanna iida Anutuugaa yaagueeqaivaara ooqoo kiaa kiada hama varaaravai. Sa itaama iikiaa gioonna kiaapuuya tasipama varianee.

⁶ Iyakidiri ngiaa vaidi vooya vo nnau vo nnauyauvaki vida gioonna muaraaga kaiya ngiari unnakuavvaa kiaa mmiaani rikiaavai. Ii gioonna iya kaayau mminnamminnaa maisaiyauvo iya suvuau kiaivaara iya mmuaararaikiai iya mmamma iira aataruuyauvaara pinaama yaata utuaavai.

⁷ Ii gioonna iya kua karaasaivaa iya rikiaataikiainnaata sabi kuaivaa nnaasu rikiaada hama yopeema kua kutaivaa arinaima rikiaavai.

⁸ Nnaaruaa vaidiivaitana nnutuuvaitana Yaneeya Yabereeya Musiinna kuaivaara ooqoo tuneema ii vaidi iya kua kutaivaara ooqoo kiaavai. Iya koonnama yaata utida Yisuunnara kutaavaivee tira aataruuvaara mmanna kuasiivo korookiai ooqoo kiaavai.

⁹ Fai gioonna kiaapuuya kiisa suai nnaasu iya kuaivaa rikiaaravai. Nnaaru gioonna kiaapuuya Yaneeya Yabereeya varuuvaa tooneema fai gioonna kiaapuuya iya kumimakama variaivaa teeda kiisa suai nnaasu iya kuaivaa rikiaaravai.

Pauruuso nnaagiai kuaiyauvaa Timotiinna

kiaa mmiravai

¹⁰ Na kuaivaa i kiaa mmiaivaa vaa a rikiee na variaivaa vaa a tee na datadataama variaivaa vaa a tee ivaugiataama iirakuavee. Na Yisuunnara kutaavaivee tiee mmuaararoovo niisi vauduaata rikieennaata yaagueeqama tirooma variee na ni seenaiyara mmuduuya ruee mmannammanna yaagueeqama nnaasu variaivaa vaa a tee ivaugiataama iirakuavee.

¹¹ Vaidiia kaayau maisa mmooriiyauvaa ni muduu na mmamma nniitaroovaa varaivaa vaa a tee rikieerakuavee. Gioonna kiaapuuya yoosinna Adiookiaa varuuyaata Ikonii varuuyaata Rusutaraa varuuyaata kaayau mmoori maisaiyauvaa ni muduu na rikieennaata mmannammanna yaagueeqama variaivaa vaa a tee rikieerakuavee. Iya itaama uduu Udaanga Anutuugoono mmuakiaa maisa mmooriiyauvakidiri ni vitoo yoketaivau yapeeravai.

¹² Mmuakiaa gioonna kiaapuuya Yisuu Kirisiiva iyaki variivaara Anutuugaa aataruuvaugiataama kuaaree kiaa iikiaiya fai gioonna kiaapu vooya maisa mmooriiyauvaa iya mmiaaravai.

¹³ Fai vaidi maisaiyaata vaidi unnakua tiraiyaatama maisa mmooriiyauvaa iida varia

rada vikio fai nnaagiai ngiari mmooriyauvo kaayauma maisainaravai. Fai iya gioonna kiaapu vooya unnakua tikiai rikiada iya kiaa kuaiyauvaara kutaavaivee kiaravai. Iya ngiariinoo ngiari unnakua kuaiyauvaa rikiada kutaavaivee kiaravai.

¹⁴ Eenoo sa itaama iirama kiee kua kutaiyauvaa ta i kiaa i mmiaannaiyauvaara a yaagueeqama kutaavaivee tiraivaa puaisa utuee varianee. Vaa ta kua kutaiyauvaa i kiaa i mmiaannaiya a tuqin-nama ti tee rikiaannaivaara ivaa puaisa utuee varianee.

¹⁵ Vaa a rikiaannavai. A nnaakara meedivai variee Anutuugaa kua fafaara yoketaiyauvaa rikiaa ree viee viee aanna makee mmannam-manna a homo rikiaannanoo. A ivaa jaaruee ivaudiri tinni yoketaivaa varee Yisuu Kirisiinnara kutaavaivee tino Anutuugo i vitoo yoketaivau yapaanara aataruuvaa vaa a rikiaannanoo.

¹⁶ Anutuugaa kua fafaara mmuakiaayauvai Anutuugaa Mmannasaivoono vaidiiya kiaa mmuduu fafaara reeravai. Ivaudiri vaidiiya aikiooma kua kutaivaa gioonna kiaapuuya kiaa mmida unnakua tiraivaara yaagueeqama ooqoo tida koonnama varira aataruuyauvaa safuuma kiada safuuma varira aataruuyauvaa iya vitaakiaaravai.

¹⁷ Vaidi voovoono Anutuugaa mmooriivaa varoonnonno koovayama kioo mmuakiaa mmoori yoketaiyauvaa yoketaama iinaraivaara teerakiaiveeraivaara Anutuugaa kua fafaaraivo vainoo.

4

¹ Yisuu Kirisiiva gioonna kiaapu makee

variayaata vaa putuayaatama fai yaparainar-
avai. Inna avuuvaunnaata Anutuugaa
avuuvaunnaatama vo kua voovai i kiaa i mminai
rikiamee. Yisuu Kirisiiva kava vararanoo
tioo tiyara dinaraivaara na aa kua aavaa
yaagueeqama i kiaa i mminai rikiaamee.

² Anutuugaa mmayaayaivaa gioonna
kiaapuuya kiaa mmianee. Sa iya rikiaatai
suaivaki nnaasu iya kiaa mmianee. Mmuakiaa
suaiyauvakiaatama mmannammanna tirooma
kiee variee iya kiaa mmiee varianee. Vooya
mmannammanna kua kutaivaa kiaa mminanai
rikiamee. Vooya koonnama variaivaara
yaagueeqama iyaata kua tiee vooya kiisama
muaraagama variaivaara yamaa kua yamaa kua
tiee tirooma variee hokobama iya kiaa mmiee
varianee.

³ Fai suai voovai nninai gioonna kiaapuuya
hama kua kutaivaa iya rikiaatainai iya ngiari
rikiatai kuaiyauvaa nnaasu rikiaaravai. Vaidi
vooya iya rikiaatai kuaiyauvaa nnaasu iya kiaa
mmiraiya kuaiyauvaa rikiada seena seena vaidi-
iya mmuaa kuayauvai tiraiya kuaiyauvaatama
makemakee rikiaaravai.

⁴ Rikiada fai hama kua kutaivaa rikieeraida
pikiada uriyauvaara yaata utida rikiaaravai.

⁵ Eenoo sa itaama rikieerama kiee mmuakiaa
suai tuqinnama ai variraivaara haitatuuma tee
tirooma varianee. Fai vaidiia mmoori maisaivaa
i mmikiai rikiee mmamma mmuaararavaa va-
reennaata yaagueeqama varianee. Yisuunna
mmayaaya yoketaivaa gioonna kiaapuuya kiaa
mmiee variee mmuakiaa mmoorivai Anutuugo i
mmuuvaa yaagueeqama iikiane.

⁶ Fai kiisa suai ni kiauvo kuminayaa tuoo kuanaravai. Ni suaivo paannainoo.

⁷ Na mmoori yoketaivaa yaagueeqama varauvaa vaa na iima taika kiaunoo. Vaidiia isareeda ngiari yaatara ngiari yaataraidaa atauvakira kuaaneema vaa na atauvau viee ni mmooriivaa iima taika kiau vai. Na Yisuunnara kutaavaivee kiau vaa hama pikiau vai.

⁸ Fai yapooma Udaanga Yisuu Kirisiiva ti yaparaira suaivaki na maisa aataruuvaa yaatara kiee aikiooma safuuma varira aataruuvau variravaa irisaivaa niini teerama yapa kiaivaa fai ivo safuuma variraivoono ni minaravai. Hama ni nnaasu ni minaravai. Fai eyomma gioonna kiaapuuya iva tiinara suaivaara faannaida ivaara mmuduuya ruaiyaatama mminaravai.

Timotiiva innasi nninaraivaara Pauruuso tiravai

⁹ Kammannainai niisi nninaraivaara yaata utuee ngianee.

¹⁰ Vaidiivaa nnutuuvo Dimaaso aa mmata ta variaunna aavau vai aataruuyauvaara pinaama mmuduuya ruoo ni pikioo yoosinna Tesoronikii vioo kieeravai. Vo vaidivai nnutuuvo Keresekeeva mmata Garatiaa vioo kioodoo vuaivaa nnutuuvo Titiiva mmata Daramatiaa vioo kieeravai.

¹¹ Rukaaso nnaasu ni tasipama varinoo. Marakaava ni tasipama mmoori varaanaraivaara innaata sunee ngianee.

¹² Vaa na Tukikiinna titaaduu Epesiisa ivaki vioo kieeravai.

¹³ A niisi ngiee ni yaapaivaa na yoosinna Toru-aasaa vaidiivaa nnutuuvo Karapaanna nnauvaki kiaivaata vatee ngianee. Ni yanaiyauvaa vatee

fayai nnabaiyauvunu fafaara reeraiyauvaatama varee ngianee. Sa iyauvaara taunnu kiee pikiee ngianee. Iyauvaatama varee ngianee.

¹⁴ Vaidiivaa nnutuuvo Aresadereeva kapaaqaivaadiri mminnamminnaiyauvaa iiraivoono mmoori maisaiyauvaa ni miravai. Ivo ari uuvaugiataama Udaanga Yisuu Kirisiiva safuuma irisaiyauvaa fai inna mminaravai.

¹⁵ Ivo ta kiaanna mmayaayaivaara yaagueeqama ooqoo tuuvaara ivo aita mmoori maisaivaa iinoora tuqinna haitatuukianee.

¹⁶ Tauraa suaivaki iya kua pinaivaki ni yapa kioodoo na sai kiaaduu hama vaidi voovoono ni tasipeeravai. Mmuakiaaya ni pikieeravai. Ivaara Anutuuoqo fai hama iyara nnannataanaraivaara na yaaku varaunoo.

¹⁷ Iya hama ni tasipeerama kioodoo Udaanga Yisuu Kirisiiva ni tasipoo ari yaagueeqaivaa ni miravai. Mmuakiaa gionna kiaapu ngiari voo-
innaiya mmayaaya yoketaivaa mmuakiaavai na iya kiasa mminai rikiaateeraivaara ivo ni tasipoo ari yaagueeqaivaa ni miravai. Fai raiyoonaiivo vaidi voovai gutikio vaidi voovoono utu ravisir-
ayaama vaidiiya ni ruputuuvakidiri Anutuuoqo ni vitoo yoketaivau ni yapeeravai.

¹⁸ Udaanga Yisuu Kirisiiva fai mmuakiaa mmoori maisaiyauvakidiri ni vitoo yoketaama ari yoosinna ngiau aapuuvaki gionna kiaapuuyara dira yoosinnaivaki ni yapaanaravai. Inna nnutuuvo tupatupaa ngiau aapu itaavai nnaasu vakiaivee. Kua kutaa.

Pauruuso nnaagiai gionna kiaapuuyara

yaata utuoo boo tiravai

¹⁹ Na gioonna kiaapuuvaaitana Pisisikauya Akuiraayara yaata utuee boo kiaunoo. Ivaara ivaitana kiaa mmianee. Onesiporoonna seenaiyaraatama na yaata utuee boo kiaunoo. Ivaara iya kiaa mmianee.

²⁰ Erasataava ari yoosinna Koridii hara kioo varuduu Toropimaa nniitarooduu na yoosinna Miretee ivaki inna pikieeravai.

²¹ Vati rira suaivo nninaraivaara yaata utuee akiairaama niisi ngianee.

Upuruuva Pudeeva Riniiva Karautiaavainnaata mmuakiaa ti seena vaa ausa hanigieera vooyaatama aiyara yaata utida boo kiaavai.

²² Udaanga Yisuu Kirisiiva aiki variaiveera na aiyara yaaku varaunoo. Anutuuqo kati gioonna kiaapuuyara yoketaama yaata utiraivo ngii mmuakiaaya tasipama vakiaivee.

Karaasa Yeena Rau Kioo Kuaivovee
The New Testament in the Waffa Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Waffa long Niugini

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Waffa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

4da5455c-4c87-58ee-a650-bb37acea5bca